

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 11 0 U 023250 19 Uvp
Banjaluka, 19.05.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija Smiljane Mrše, kao predsjednika vijeća, Svjetlane Knežević i Edine Čupeljić, kao članova vijeća, uz učešće Duške Mutić, kao zapisničara, u upravnom sporu po tužbi D. M. iz B., koga zastupa punomoćnik R. P. advokat iz B., (u daljem tekstu: tužilac), protiv akta broj 1023815488 od 09.07.2018. godine, tuženog Fonda R. S., B., u predmetu ostvarivanja prava na porodičnu penziju, odlučujući o zahtjevu tužioca za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 023250 18 U od 23.10.2019. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 19.05.2021. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se uvažava, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 023250 18 U od 23.10.2019. godine preinačava, tako da se tužba uvažava i osporeni akt poništava.

Obavezuje se tuženi da tužiocu nadoknadi troškove postupka u iznosu od 1.755,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema ove presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obrazloženje

Pobijanom presudom (stavom 1. izreke) odbijena je tužba podnesena protiv osporenog akta bliže označenog u uvodu ove presude, kojim je odbijena žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Filijale .... B. broj 1023815488 od 23.04.2018. godine. Tim prvostepenim rješenjem odbijen je zahtjev tužioca za ostvarivanje prava na porodičnu penziju iza pokojnog oca M. M. Stavom 2. izreke pobijane presude odbijen je zahtjev tužioca za nadoknadu troškova upravnog spora.

Odbijanje tužbe sud je obrazložio razlozima da je zakonito postupio tuženi kada je ostavio na snazi prvostepeno rješenje od 23.04.2018. godine, jer je isto zasnovano na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju i doneseno pravilnom primjenom materijalnog prava. Sud je podržao utvrđenja tuženog da kod tužioca postoji nesposobnost za privređivanje u smislu odredbe člana 74. stav 5. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 134/11, 82/13 i 103/15 - u daljem tekstu: Zakon o PIO), koja je postojala i na dan prije smrti oca 09.12.2017. godine, o čemu su se izjasnili prvostepeni organ vještačenja u nalazu, ocjeni i mišljenju broj OZ-5/18 od 22.01.2018. godine, kao i Organ za reviziju u ocjeni i mišljenju broj OMR-156/18 od 05.02.2018. godine, ali da tužilac ne ispunjava drugi uslov za priznavanje prava na porodičnu penziju propisan odredbom člana 76. stav 1. Zakona o PIO. Ovo stoga jer visina prosječnog mjesečnog prihoda člana porodičnog domaćinstva tužioca (219,99 KM) prelazi iznos najniže penzije iz člana 85. stav 2. Zakona o PIO u Republici u prethodnoj godini (179,67 KM), zaključujući da oba uslova propisana Zakonom o PIO moraju biti ispunjena da bi stranka ostvarila ovo pravo, što je

tuženi sve argumentovano obrazložio u osporenom aktu. Sud je dodao da je zakonita i odluka tuženog u dijelu kojim je odbijen zahtjev tužioca za nadoknadu troškova pravnog zastupanja u upravnom postupku, iako razlozi koje je dao u tom pravcu, a koji se svode na to da je tužilac dobrovoljno i po ličnom izboru angažovao advokata ugovorom kojim je preuzeo obavezu plaćanja troškova, nisu zasnovani na pravilnom tumačenju zakona. Sud je obrazložio da je odluka u ovom dijelu zasnovana na pravilnoj primjeni odredbe člana 103. stav 1. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18 - u daljem tekstu: ZOUP), koja propisuje da svaka stranka snosi po pravilu, svoje troškove prouzrokovane postupkom, da je izuzetak od tog pravila ustanovljen u stavu 2. ove odredbe i to kad u postupku učestvuje dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, pa je stranka koja je izazvala postupak koji je po nju nepovoljno okončan, dužna da protivnoj stranci nadoknadi opravdane troškove (o čemu se ovdje ne radi), podsjećajući da se u svakom slučaju shodno stavu 3. ove odredbe troškovi pravnog zastupanja nadoknađuju samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano, što ovdje nije slučaj.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude (u daljem tekstu: zahtjev), tužilac pobija zakonitost iste zbog povreda pravila postupka koje su od uticaja na rješenje stvari i pogrešne primjene materijalnog prava. U zahtjevu iznosi da je sud zauzeo stav da je tuženi pravilno zaključio i valjano obrazložio zašto tužilac ne ispunjava uslove za ostvarivanje prava na porodičnu penziju iza pokojnog oca, a koji stav nije pravilan. Ostaje kod suštinskog navoda da se iz osporenog akta ne može sa sigurnošću utvrditi zašto je žalba tužioca odbijena, jer se obrazloženje istog svodi na pozivanje na odredbe Zakona o PIO, bez navođenja razloga o odlučnim činjenicama, što znači da isti sadrži takve nedostatke koje je nižestepeni sud morao sankcionisati. Dodaje da je pogrešan zaključak nižestepenog suda u pogledu prava tužioca na nadoknadu troškova pravnog zastupanja u upravnom postupku, jer iz spisa proizilazi da je ovdje pravno zastupanje bilo nužno i opravdano, s obzirom na to da je tužilac nesposoban za privređivanje, a majka mu je neuka stranka, što znači da on svoja prava nije u mogućnosti da ostvari bez pravnog zastupnika. Predlaže da se zahtjev uvaži i pobijana presuda preinači na način da se tužba uvaži i osporeni akt poništi, ili da se ukine i predmet vrati nižestepenom sudu na ponovno suđenje, a postavio je i zahtjev za nadoknadu troškova ovog postupka koji se odnose na sastav zahtjeva od strane advokata u ukupnom iznosu od 877,50 KM.

Tuženi u odgovoru na zahtjev navodi da je isti neosnovan i da tužilac ne ispunjava uslove iz odredbe člana 74. stav 5. Zakona o PIO kojom je propisano da dijete kod koga nesposobnost za privređivanje nastupi poslije 15. godine života, a prije smrti osiguranika, odnosno korisnika penzije ima pravo na porodičnu penziju ako ga je osiguranik, odnosno korisnik penzije izdržavao do svoje smrti, iz razloga što nije ispunjen uslov iz odredbe člana 76. tog zakona kojom je propisano da je osiguranik, odnosno korisnik penzije izdržavao člana porodice ako prosječni mjesečni prihod člana porodičnog domaćinstva podnosioca zahtjeva za ostvarivanje prava na porodičnu penziju, u godini u kojoj je nastupila smrt osiguranika, odnosno korisnika penzije, ne prelazi iznos najniže penzije iz člana 85. stav 2. ovog zakona u Republici u prethodnoj godini. Ovo stoga što je utvrđeno da porodično domaćinstvo čine M. M. i D. M., te da prosječan mjesečni prihod porodičnog domaćinstva iznosi 439,97 KM, odnosno 219,99 KM po članu, čime prelazi iznos najniže penzije iz člana 85. stav 2. navedenog zakona u 2017. godini od 179,67 KM. Ponavlja da prihode čine penzija majke tužioca M. M. i dodatak za pomoć i njegu drugog lica koji ostvaruje tužilac. Ostaje kod stava da je pravilno primijenio odredbu člana 103. ZOUP, kada je odbio zahtjev tužioca za nadoknadu troškova pravnog zastupanja, kako je to utvrdio i nižestepeni sud, pa predlaže da se zahtjev odbije.

Razmotrivši zahtjev, pobijanu presudu, odgovor na zahtjev, kao i cjelokupne spise upravnog spora i predmetne upravne stvari, saglasno odredbi člana 39. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 109/05 i 63/11 - u daljem tekstu: ZUS), ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Iz podataka u spisu predmeta proizilazi da je tužilac dana 08.01.2018. godine podnio zahtjev za ostvarivanje prava na porodičnu penziju iza pokojnog oca M. M. koji je umro 10.12.2017. godine i da je zahtjev odbijen rješenjem Filijale B. od 23.04.2018. godine u kojem je interpretirano utvrđenje prvostepenog organa vještačenja iz nalaza, ocjene i mišljenja broj OZ-5/18 od 22.01.2018. godine, potvrđeno ocjenom i mišljenjem Organa za reviziju broj OMR-156/18 od 05.02.2018. godine, da kod tužioca postoji invalidnost-nesposobnost za privređivanje koja je nastupila poslije 15 godine života i koja je kao takva postojala na dan prije smrti oca tj. 09.12.2017. godine, citirane su odredbe člana 74. stav 5. i 76. stav 1. Zakona o PIO i zaključeno da tužilac shodno ovim odredbama ne ispunjava uslove za ostvarivanje prava na porodičnu penziju.

Protiv pomenutog prvostepenog rješenja tužilac je izjavio žalbu kojom je ukazao na nedostatke u obrazloženju istog u smislu da ne sadrži razloge za odbijanje zahtjeva, a tu je žalbu tuženi odbio osporenim aktom čiju je zakonitost podržao nižestepeni sud, uz stav da je isti argumentovano obrazložen na način da se ne dovodi u sumnju odluka organa uprave da tužilac ne ispunjava uslove za ostvarivanje prava na porodičnu penziju propisane odredbom člana 74. stav 5. u vezi sa odredbom člana 76. stav 1. Zakona o PIO.

Izneseni stav suda nije pravilan na čemu osnovano insistira tužilac u zahtjevu, jer obrazloženje osporenog akta sadrži ozbiljne nedostatke koje je morao uočiti nižestepeni sud. Ispravno tuženi obrazlaže da je u postupku vještačenja nesporno utvrđeno da kod tužioca postoji nesposobnost za privređivanje u smislu odredbe člana 74. stav 5. Zakona o PIO koja je nastupila poslije 15 godine života i kao takva postojala i na dan prije smrti njegovog oca (09.12.2017. godine), što je prvi neophodan uslov za ostvarivanje prava na porodičnu penziju. Odredba člana 74. stav 5. Zakona o PIO propisuje da dijete kod koga nesposobnost za privređivanje nastupi poslije 15. godine života, a prije smrti osiguranika, odnosno korisnika penzije ima pravo na porodičnu penziju ako ga je osiguranik, odnosno korisnik penzije izdržavao do svoje smrti. Tuženi se u osporenom aktu poziva na ovu odredbu, kao i na odredbu člana 76. stav 1. Zakona o PIO koja definiše pojam izdržavanja sa aspekta ostvarivanja ovog prava, ali ne daje valjano obrazloženje iz koga bi se moglo zaključiti da li je istu pravilno primijenio u konkretnom slučaju.

Naime, odredba člana 76. stav 1. Zakona o PIO propisuje da je osiguranik, odnosno korisnik penzije izdržavao člana porodice ako prosječni mjesečni prihod člana porodičnog domaćinstva podnosioca zahtjeva za ostvarivanje prava na porodičnu penziju, u godini u kojoj je nastupila smrt osiguranika, odnosno korisnika penzije, ne prelazi iznos najniže penzije iz člana 85. stav 2. ovog zakona u Republici u prethodnoj godini.

Pravilnim tumačenjem odredbe člana 76. stav 1. Zakona o PIO može se zaključiti da se u pogledu utvrđivanja okolnosti izdržavanja, kao uslova za ostvarivanje prava na porodičnu penziju, mora utvrditi koliki je prosječni mjesečni prihod člana porodičnog domaćinstva podnosioca zahtjeva za ostvarivanje prava, u godini u kojoj je nastupila smrt osiguranika, odnosno korisnika penzije (ovdje je to 2017. godina), te da li taj iznos prelazi iznos najniže

penzije iz člana 85. stav 2. Zakona o PIO u Republici Srpskoj u prethodnoj godini (ovdje je to 2016. godina).

Tuženi u obrazloženju osporenog akta navodi da je utvrdio prosječni mjesečni prihod člana porodičnog domaćinstva podnosioca zahtjeva (tužioca), ali ne u godini u kojoj je nastupila smrt osiguranika, njegovog oca M. M. (ovdje je to 2017. godina), kako je trebao i što je bitno, nego na dan podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava, pa na taj dan utvrđuje prosječni mjesečni prihod člana porodičnog domaćinstva tužioca, sabirajući visinu penzije majke tužioca M. M. (356,37 KM) sa prihodima tužioca, pa to dijeli sa dva, u vezi sa kojim prihodima tužioca daje obrazloženje koje nižestepeni sud nije mogao ocijeniti pravilnim.

Tuženi navodi da je prihod tužioca dodatak za pomoć i njegu drugog lica (83,60 KM mjesečno) koji on ostvaruje po rješenju Centra ... B. broj 03/UP/1-60121-810/17 SE od 11.12.2017. godine „počev od 01.01.2017. godine“, a koje utvrđenje o datumu od kojeg tužilac ostvaruje ovo primanje je suprotno sadržaju pomenutog rješenja Centar. ... B. iz kojeg proizilazi da je tužiocu ovo pravo priznato počev od 01.12.2017. godine, a što su sve važne okolnosti koje mogu biti od uticaja na prava tužioca.

Takođe, tuženi u osporenom aktu ne navodi sa kojim to iznosom najniže penzije u Republici Srpskoj poredi ovako utvrđeni prosječni mjesečni prihod člana porodičnog domaćinstva tužioca, nego tek u odgovoru na tužbu navodi da se radi o najnižoj penziji za 2017. godinu, što nižestepeni sud prihvata kao zakonito postupanje, iako odredba člana 76. stav 1. Zakona o PIO upućuje na iznos najniže penzije u Republici Srpskoj u godini koja prethodi godini u kojoj je nastupila smrt osiguranika, odnosno korisnika penzije. Otac tužioca M. M. je umro 10.12.2017. godine, a godina koja prethodi toj godini je 2016. godina, što je sve morao imati u vidu sud prilikom ocjene zakonitosti osporenog akta.

Kada se ovome doda okolnost da tuženi u osporenom aktu nije dao valjane razloge za odbijanje zahtjeva tužioca za nadoknadu troškova pravnog zastupanja u upravnom postupku, dođe se do zaključka da je suprotno stavu suda donio nezakonit akt, na što je pravilno ukazao tužilac.

Kako je nižestepeni sud pobijanom presudom podržao odluku tuženog koja je donesena uz povrede pravila postupka i zasnovana na pogrešnoj primjeni materijalnog prava, proizilazi da su ostvareni razlozi njene nezakonitosti predviđeni odredbom člana 35. stav 2. ZUS, pa se zahtjev tužioca uvažava i pobijana presuda preinačava tako da se tužba uvažava i osporeni akt poništava, na osnovu odredbe člana 40. stav 1. i 2. istog zakona.

Odluka o troškovima spora iz stava 2. izreke ove presude se zasniva na odredbama člana 49. i 49a. stav 1. ZUS u vezi sa odredbom člana 397. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 58/03 - 61/13), koji se u upravnom sporu primjenjuje na osnovu odredbe člana 48. ZUS, obzirom da je tužilac uspio u sporu, a postavio je opredjeljen zahtjev za nadoknadu troškova istog. Visina troškova koje je tuženi dužan isplatiti tužiocu određena je u skladu sa odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05 - u daljem tekstu: Tarifa). Prema Tarifnom broju 3. Tarife za sastavljanje tužbe u neprocjenjivim predmetima visina nagrade iznosi 300 bodova, a za sastavljanje pravnog lijeka iznosi 450 bodova, sa paušalnom nagradom od 25% prema Tarifnom broju 12. Tarife i troškovima PDV shodno članu 6. Tarife. Gledano sa aspekta konkretnog slučaja, tužilac je blagovremeno podnio opredjeljen zahtjev za nadoknadu troškova postupka koji se odnosi na sastav tužbe potražujući 877,50 KM, te na

sastav zahtjeva za vanredno preispitivanje presude potražujući isto 877,50 KM (iako bi prema Tarifi imao pravo na veći iznos), pa mu je po ovom osnovu priznato ukupno 1.755,00 KM, dakle samo potraživani iznos, obzirom da sud odlučuje u okviru zahtjeva stranke shodno odredbi člana 2. stav 1. ZPP.

Zapisničar
Duška Mutić

Predsjednik vijeća
Smiljana Mrša